

Seletuskiri

päästeseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu kohaselt luuakse õiguslik alus asutada senise päästeinfosüsteemi asemel kaks eraldi andmekogu:

- 1) päästeinfosüsteem, mille vastutav töötleja on Päästeamet, ja
- 2) hädaabiteadete menetlemise andmekogu, mille vastutav töötleja on Häirekeskus.

Kehtiva päästeseaduse (edaspidi *PäästeS*) alusel on asutatud Päästeameti ja Häirekeskuse ülesannete täitmiseks üks andmekogu, mille vastutav töötleja on Päästeamet ning volitatud töötleja Häirekeskus. Päästeinfosüsteem koosneb erinevatest andmestikest ning vastavate andmestikega seotud teenuste ja andmete haldamist korraldavad erinevad asutused. Päästeinfosüsteemi hädaabiteate menetlemise andmestik on Häirekeskuse infotehnoloogiline töövahend. Häirekeskus menetleb nii pääste-, kiirabi- ja politsei hädaabiteateid, seetõttu kogutakse andmeid, mis ei piirdu üksnes päästeasutuste ülesannete täitmisega. Politsei töö korraldamine ja kutsete menetlemine ei ole seotud Päästeameti ülesannete ega tegevusega. Päästeamet ei saa volitada hädaabiteate menetlemise andmestikus andmete töötlemist edasi, kuna tegemist ei ole Päästeameti nimel tegutsemisega (kiirabi ja politsei hädaabiteated). Seega ei kogu Häirekeskus andmeid üksnes Päästeameti tegevuse raames ega tegutse andmete töötlemisel üksnes vastutava töötleja nimel, mis on volitatud töötlejana tegutsemise eelduseks. Seetõttu ei saa Päästeamet olla enam tervikuna kogu päästeinfosüsteemi vastutav töötleja. Päästeamet ei korralda päästeinfosüsteemi hädaabiteate menetlemise andmestiku puhul teenuste ja andmete haldamist, vaid seda teeb Häirekeskus. Päästeameti ja Häirekeskuse vajaduste tõttu on päästeinfosüsteem tehniliselt arendatud eraldiseisvateks andmekogudeks. Seega luuakse senise päästeinfosüsteemi asemel kaks eraldi andmekogu ning ajakohastatakse PäästeS-is sätestatud andmekogu regulatsiooni tervikuna, et see oleks piisavalt paindlik ja asjakohane, kuid kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Samuti luuakse eelnõu kohaselt õiguslik alus kõigi hädaabinumbri 112 saabunud hädaabiteadete täielikuks menetlemiseks ühtses infotehnoloogilises keskkonnas.

Alates 1. novembrist 2014. aastal võtab Häirekeskus numbril 112 vastu kõik kiirabi-, pääste- ja politsei hädaabiteated ning muul viisil saabunud hädaabiteated. Politsei-, kiirabi- ja pääste hädaabiteateid menetletakse erinevates infosüsteemides ning ühine hädaabiteadete menetlemise infosüsteem puudub. Praegused Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*), Päästeameti ja Häirekeskuse tehnilised lahendused ei toeta ühtset elutähtsa teenuse kiiret ja katkematut osutamist.

Hädaabiteateid, milles vajatakse kiirabi või Päästeameti abi, menetleb Häirekeskus algusest lõpuni. Häirekeskuse tegevus algab hädaabiteate vastuvõtmise ja töötlemisega, Häirekeskus annab väljasõidukorralduse ning sisestab andmekogusse andmeid seni, kuni sündmus lõpeb. Politsei abi vajavaid hädaabiteateid menetleb aga Häirekeskus erisusega. Politseiteadete puhul võtab Häirekeskus teate vastu, töötleb seda ja annab sellele ohuhinnangu ning siis edastab teate edasiseks menetlemiseks PPA-le, kes saadab välja ressursi, lisab sündmuse jooksul

teavet jne. Pääste- ja kiirabi hädaabiteadetega seotud teabe sisestab Häirekeskus päästeinfosüsteemi, politsei teadetega seotud teabe politseiinfosüsteemi. Seega pääste- ja kiirabiressurssi juhib ja haldab Häirekeskus ning sellega seotud andmed kogutakse päästeinfosüsteemi. Politseiressurssi juhib ja haldab PPA ning sellega seotud andmed kogutakse politseiinfosüsteemi.

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015–2019 punkti 12.12 üks tegevustest on viia lõpuni häirekeskuse reform, et inimesi abistavate päästeteenistuste – politsei ja kiirabi väljasõidud oleksid koordineeritud ühest kohast ja õige abi jõuaks seeläbi kiiremini kohale. Selleks tarbeks on Häirekeskus kavandanud infotehnoloogilise arendusprojekti ÜHKIS, mille tulemusel saab hädaabiteadete menetlemise andmekogusse salvestada lisaks pääste- ja kiirabiteadete menetlusprotsessi andmetele ka politseiteadete menetlusprotsessi andmeid. Praegu kantakse päästeinfosüsteemi vaid need andmed, mille Häirekeskus saadab enne teabe edastamist politseile. PPA pädevuses on sündmusele reageerimise korraldamine ning edaspidi hakkab PPA sisestama hädaabiteadete menetlemisega seotud täiendavaid andmeid ühtsesse infotehnoloogilisse keskkonda ehk hädaabiteadete menetlemise andmekogusse.

ÜHKIS-e projekti valmimise järel hakatakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse salvestama ka politsei pädevusse jäävate teadete menetlemisega seotud andmeid. Andmeandjaks politsei pädevusse jäävate teadete menetlemisel on hädaabiteate vastuvõtmise, töötlemise ning ohuhinnangu andmise toimingutes Häirekeskus ja Häirekeskusest PPA-le edastatud politsei pädevusse jäävate teadete edasistes toimingutes PPA. Lisaks menetletakse ka teateid, mis laekuvad otse PPA-le ja mille sisu viitab ohule ning mille korral on vajalik politsei kiire sekkumine.

Arvestades, et hädaabiteate menetlemise andmestik on päästeinfosüsteemi üks osa, siis ei ole politseil õigust praegu sinna kandeid teha. Seega muudetakse PäästeS-is andmekogu eesmärki selliselt, et see võimaldaks PPA-l töödelda andmeid otse hädaabiteadete menetlemise andmekogus. Pärast kavandatavat muudatust menetletakse kõiki hädaabiteateid ühes andmekogus ning PPA saab töödelda hädaabiteadete menetlemise andmekogus ka neid andmeid, mida on vaja hädaabiteadete menetlemiseks pärast teabe edastamist PPA-le.

Eespool nimetatud eesmärgi elluviimiseks ei piisa ainult PäästeS-i muutmisest, vaid selleks on vaja muuta ka politsei ja piirivalve seadust (edaspidi *PPVS*), et politsei pädevuses olev hädaabiteate menetlemine hõlmaks ka toiminguid pärast teate edastamist PPA-le. Seega täpsustatakse *PPVS*-is, et hädaabiteateid menetleb ka PPA.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumiga sõlmitud käsunduslepingu alusel Eneken Kost (eneken@me.com). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@siseministeerium.ee, tel 612 5230). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Helin Kask (helin.kask@siseministeerium.ee, tel 612 5241).

Eelnõu väljatöötamises osalesid ka Häirekeskuse nõunik Janek Ranniste (janek.ranniste@112.ee, tel 628 7411), Päästeameti õigusosakonna juhataja Maret Rannala (maret.rannala@rescue.ee, tel 628 2053) ning PPA arendusosakonna süüteoametluse büroo juhtivkorrakaitseametnik Ele Nuka (ele.nuka@politsei.ee, tel 612 3221) ja Siseministeeriumi teabeseireosakonna õigusnõunik Helen Ojamaa-Muru (helen.ojamaa-muru@siseministeerium.ee, tel 612 5095).

1.3. Märkused

Seaduseelnõu kohaselt kavandatakse muuta PäästeS-i 18. jaanuaril 2016. aastal jõustunud redaktsiooni (RT I, 30.12.2015, 38) ning PPVS-i 1. jaanuaril 2016. aastal jõustunud redaktsiooni (RT I, 31.12.2015, 29).

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015–2019 peatüki “Sisejulgeolek” punktiga 12.12 „Viime lõpuni häirekeskuse reformi, et inimesi abistavate päästeteenistuste – politsei ja kiirabi väljasõidud oleksid koordineeritud ühest kohast ja õige abi jõuaks seeläbi kiiremini kohale“. Nimetatud punkti tegevuseks on Häirekeskuse tarkvara juurutamine kõikide operatiivteenistuste (kiirabi, pääste ja politsei) ühtseks haldamiseks.

Eelnõu on seotud päästeseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusega, mis on koostatud 14. veebruaril 2014. aastal. Väljatöötamiskavatsuses on ühe probleemina kirjeldatud andmekogu regulatsiooni ebamõistlikkust. PäästeS-i § 9 lõike 1 kohaselt on Siseministerium asutanud päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumiseks andmekogu nimetusega päästeinfosüsteem, et päästeasutuse ülesandeid tõhusalt ja kiirelt täita ning tõhusalt järelevalvet teostada. PäästeS-i § 11 lõike 1 punkti 2 kohaselt on päästeinfosüsteemi andmestike hulgas ka hädaabiteate menetlemise andmestik.

Avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 43¹ lõike 1 kohaselt on andmekogu riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel kehtestatud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Sama seaduse § 43³ lõike 1 kohaselt asutatakse andmekogu seadusega või selle alusel kehtestatud õigusaktiga. Ehkki Päästeamet ja Häirekeskus on mõlemad PäästeS-i § 4 lõike 1 kohaselt päästeasutused, siis on neil oma ülesannete täitmiseks üks andmekogu. Väljatöötamiskavatsuses kirjeldatud lahendusena nähti ette asutada päästeinfosüsteemist eraldiseisev Häirekeskuse andmekogu hädaabiteadete menetlemiseks ning uuendada PäästeS-i 3. peatüki 2. jagu.

Eelnõul on puutumus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega, (eCall¹ süsteemi osas täpsustatud Euroopa Komisjoni delegeeritud määrusega 2013/305/EL) osas, mis on seotud Euroopa Liidu ülese eCall-süsteemi kasutusele võtmisega. Samas ei ole kõnesoleva eelnõu puhul tegemist direktiivi ülevõtmisega. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 305/2013 kohaselt, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL seoses koostalitlusvõimelise automaatse hädaabikõne (eCall) ühtlustatud kasutuselevõtuga kogu Euroopa Liidus, peavad häirekeskused olema andmete vastutavaks töötajaks.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthälte enamus.

---

¹ eCall-süsteem on uutesse sõidukitesse paigaldatav riist- ja tarkvara, mille kaudu on võimalik automaatselt või manuaalselt võtta ühendust hädaabinumbri 112. eCall-süsteem aitab kaasa päästeteenistuse kiiremale reageerimisele ning võimaldab häirekeskusi teavitada automaatselt, kui juht või reisija on teadvusetu või muul põhjusel võimetu ise häirekeskusesse helistama.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu üks eesmärk on luua õiguslik alus asutada praeguse päästeinfosüsteemi asemel kaks eraldi andmekogu – Päästeameti ülesannete täitmiseks päästeinfosüsteem ja Häirekeskuse ülesannete täitmiseks hädaabiteadete menetlemise andmekogu. Seeläbi korrastatakse PäästeS-is sätestatud andmekogu regulatsiooni tervikuna.

Eelnõu eesmärk on hallata kõiki sündmustele reageerivaid ressursse ühes infosüsteemis, et tagada elanike suurem turvalisus kiirema reageerimise kaudu ohu või selle kahtluse korral. Selleks on vaja muuta PäästeS-is sätestatud andmekogu eesmärki ning anda ka PPA-le õigus hädaabiteateid menetleda. Seeläbi viiakse ka eelnõuga kavandatud eesmärk kooskõlla andmekogu regulatsiooniga ning see on otseses puutumuses eelnõu peamise eesmärgiga.

Eelnõu teine eesmärk on hallata kõiki ressursse ühes infosüsteemis, et inimesi abistavate pääste, politsei ja kiirabi väljasõidud oleksid koordineeritud ühest kohast ja õige abi jõuaks seeläbi kiiremini kohale. Kavandatud infotehnoloogiline lahendus võimaldab hädaabiteadete menetlemise käigus kogutud informatsiooni töödelda ning edastada viivitusteta sündmuse lahendajale samal ajal väljasõidukorraldusega ja hädaabiteate töötlemise käigus kogutud informatsiooniga.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktis 1 muudetakse PäästeS-i § 9 ning sätestatakse Päästeameti ülesannete täitmiseks andmekogu nimetusega päästeinfosüsteem. Päästeameti ülesanded on sätestatud § 5 lõikes 1, nendeks on:

- 1) päästetöö tegemine maismaal ja siseveekogudel, kui teistes seadustes ei ole sätestatud teisiti;
- 2) PPVS-i § 3 lõike 1 punktis 4 sätestatud otsingu- ja päästetöö tegemisel osalemine kaldalähedasel merealal, kui esineb vahetu oht inimese elule või tervisele;
- 3) demineerimistöo tegemine maismaal ja siseveekogudel;
- 4) järelevalve tuleohutuse seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle ning teistes seadustes tuleohutuse tagamiseks ettenähtud nõuete täitmise üle;
- 5) päästesündmuse ennetamine;
- 6) hädaolukorras valmistumine ja selle lahendamise tagamine hädaolukorra seaduse alusel;
- 7) üld- ja detailplaneeringu kooskõlastamine;
- 8) ehitusseadustiku kohaselt esitatavale ehitus- või kasutusloa eelnõule kooskõlastuse andmine või sellest keeldumine kümne päeva jooksul eelnõu esitamise päevast arvates, kui ehitise suhtes on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded;
- 9) muude seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine.

Kehtiva PäästeS-i § 9 lõike 1 kohaselt on Siseministerium asutanud päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumiseks päästeasutuse ülesannete tõhusaks ja kiireks täitmiseks ning tõhusa järelevalve teostamiseks andmekogu nimetusega päästeinfosüsteem. PäästeS-i § 11 lõike 1 p 2 kohaselt on päästeinfosüsteemi andmestike hulgas ka hädaabiteadete menetlemise andmestik, kus töödeldakse andmeid Häirekeskuse ülesannete täimiseks.

Alates 1. jaanuarist 2012. aastast reorganiseeriti Päästeameti kohalikud asutused (Ida-Eesti, Lõuna-Eesti, Lääne-Eesti ja Põhja-Eesti Päästekeskus) Päästeameti struktuuriüksusteks ning samuti korraldati seni Päästeameti haldusalas olnud valitsusasutus Häirekeskus ümber iseseisvaks valitsusasutuseks Siseministeriumi valitsemisalas. Seetõttu täiendati PäästeS-i §

5 lõikega 1¹ ja sätestati Häirekeskusele järgmised ülesanded: Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 saabunud hädaabikõne või muul viisil saabunud teate vastuvõtmine ja töötlemine, ohuhinnangu ning väljasõidukorralduse andmine Päästeametile ja kiirabiteenuse osutajale päästetööks, demineerimistööks ja kiirabiteenuse osutamiseks ning teate edastamine PPA-le, samuti muude seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine.

Siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruse nr 2 “Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus” § 5 kohaselt on päästeinfosüsteemi vastutav töötleja Päästeamet ja volitatud töötlejad Häirekeskus, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus infosüsteemi tehnilise teenindamise puhul või muu Päästeameti määratud isik. Volitatud töötlejaks saamisel on kaks tingimust: esiteks tuleb olla vastutavast töötlejast eraldiseisev juriidiline isik ning teiseks tuleb töödelda isikuandmeid vastutava töötleja nimel.

AvTS-i kohaselt on vastutaval ja volitatud töötlejal erinevad kohustused ja vastutus. AvTS-i § 43⁴ lõike 1 järgi korraldab andmekogu vastutav töötleja (haldaja) andmekogu kasutusele võtmist ning teenuste ja andmete haldamist. Andmekogu vastutav töötleja vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest ning eespool viidatud paragrahvi lõike 4 kohaselt korraldab vastutav töötleja riigi poolt kohalikule omavalitsusele pandud või delegeeritud ülesannete täitmiseks asutatud andmekogu keskse tehnoloogilise keskkonna loomise ja haldamise. Teisisõnu on vastutav töötleja isik, kelle kontrolli all andmeid töödeldakse ning kes selle seaduslikkuse eest vastutab. Volitatud töötleja on kohustatud täitma vastutava töötleja juhiseid andmete töötlemisel ja andmekogu majutamisel ning tagama andmekogu turvalisuse (AvTS-i § 43⁴ lõige 3).

Seega on vastutava isiku kohustus näiteks tagada isikuandmete kaitse seaduse 4. peatükis sätestatud isikuandmete töötlemise nõuete ja isikuandmete turvameetmete täitmine ning samuti Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. aasta määruse nr 252 „Infosüsteemide turvameetmete süsteem“ järgimine ja täitmine. Päästeametil ei ole praegu võimalik infosüsteemi turvameetmete turvaklassi nõudeid tagada. Turvaklassi määramiseks korraldab andmekogu vastutav töötleja andmekogu andmete turvaanalüüsi, kuid hädaabiteate menetlemise andmestiku puhul puudub Päästeametil tegelikult võimalus omada juurdepääsu kõikidele andmetele, seetõttu ei ole võimalik võtta kasutusele vajalikke tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, et isikuandmeid kaitsta.

Andmete töötlemise eesmärgi kindlaksmääramine kuulub vastutava töötleja pädevusse, kuid Päästeamet ei määra kindlaks politsei ja kiirabi hädaabiteadete käigus kogutavate andmete töötlemise eesmärki ega töötlemise viise ja vahendeid.

Päästeametil puudub Häirekeskuse kui iseseisva valitsusasutuse üle korraldus- ja järelevalvepädevus, seetõttu ei saa Päästeamet tagada vajalikul määral päästeinfosüsteemi hädaabiteate andmestiku puhul õigusaktidega sätestatud nõuete täitmist. Samas peab kehtiva õiguse järgi Päästeamet vajaduse korral vastutama ka Häirekeskuse (volitatud töötleja) mitteõiguspärase tegevuse eest, sest vastutava töötleja ülesanne on tagada, et andmeid töödeldakse nõuetekohaselt.

Lisaks hädaabiteate menetlemisele töötleb Häirekeskus pääste-, kiirabi- ja politseisündmustega seotud andmeid. Seega on päästeinfosüsteemis andmeid (kiirabi- ja politseikutsetega seotud andmed), mis ei piirdu üksnes päästeasutuste ülesannete täitmisega. Häirekeskus ei kogu andmeid üksnes Päästeameti tegevuse raames ega tegutse andmete töötlemisel vastutava töötleja nimel, mis on volitatud töötlejana tegutsemise eelduseks.

Päästeamet ei saa volitada kedagi hädaabiteate menetlemise andmestiku töötlemiseks edasi, kuna tegemist ei ole Päästeameti nimel tegutsemisega (kiirabi ja politsei hädaabiteated).

Päästeamet ei saa olla praeguse päästeinfosüsteemi eest vastutav töötleja. Samuti ei korralda Päästeamet päästeinfosüsteemi hädaabiteadete andmestiku puhul teenuste ja andmete haldamist, vaid seda teeb tegelikult Häirekeskus. Päästeasutuste vajaduste tõttu on päästeinfosüsteem ka tehniliselt arendatud eraldiseisvateks andmekogudeks. Seega on juba praegu tehniliselt tegemist eraldiseisvate andmekogudega.

Andmekogu vastutava töötleja küsimus on seotud ka Euroopa Liidu ülese eCall-süsteemi kasutusele võtmisega. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 305/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL seoses koostalitlusvõimelise automaatse hädaabikõne (eCall) ühtlustatud kasutuselevõtuga kogu Euroopa Liidus, kohaselt peavad häirekeskused olema andmete vastutavaks töötlejaks.

Seetõttu luuakse senise päästeinfosüsteemi asemel kaks eraldi andmekogu ning ajakohastatakse PäästeS-i andmekogu regulatsiooni tervikuna, et andmekogu regulatsioon oleks piisavalt paindlik ja asjakohane, kuid kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Muudatuse kohaselt on päästeinfosüsteem riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, kus töödeldakse:

- 1) päästesündmuse lahendamiseks seotud toimingute ja menetluste andmeid Päästeameti ülesannete tõhusaks ja kiireks täitmiseks ning tõhusa järelevalve teostamiseks;
- 2) päästesündmuse käigus hukunute ja vigastatud andmed, koolitamise ja teavitamise käigus kogutud andmeid ning eluaseme valdaja tuleohutusnõustamisel isiku nõusolekul kogutud andmeid kontrollitud objekti ja objekti valdaja kohta turvalise elukeskkonna kujundamiseks ja hoidmiseks, ohtude ennetamiseks ning Päästeameti tegevuse planeerimiseks.

Eelnõu kohaselt muudetakse ja täpsustatakse Päästeameti eesmärgid andmete kogumisel. Kehtiva PäästeS-i § 9 lõike 1 järgi asutatakse päästeinfosüsteem päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumiseks päästeasutuse ülesannete tõhusaks ja kiireks täitmiseks ning järelevalve teostamiseks. Eelnõu kohaselt täpsustatakse aga päästeinfosüsteemi asutamise eesmärki, sest kehtivas seaduses ei ole andmekogu loomisel andmekogusse kantavate andmete töötlemise eesmärgid piisavalt selgelt määratud.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõike 1 punktis 1, et päästeinfosüsteemi eesmärk on töödelda päästesündmuse lahendamiseks seotud toimingute ja menetluste andmeid Päästeameti ülesannete tõhusaks ja kiireks täitmiseks ning tõhusa järelevalve teostamiseks. Päästeinfosüsteemis hallatakse ka ressursside andmeid päästesündmusele valmisoleku tagamiseks, sh sõidukid, inimressurss jm, kuna see arvestus on vajalik päästesündmuse tõhusaks lahendamiseks. Päästeinfosüsteemi kogutavate andmete täpsem koosseis sätestatakse päästeinfosüsteemi põhimääruses. Punkti 1 sõnastamisel on silmas peetud andmeid, mida kogutakse praegu ühiste infoobjektide andmestikku (§ 8), päästetöö andmestikku (§ 10), demineerimistö andmestikku (§ 11) ning ka järelevalve- ja ennetustöö andmestikku osas, mis puudutab järelevalvet (§ 12 lõiked 2 ja 3). Ühiste infoobjektide andmestikku kogutakse andmed päästeasutuse ja tema teenistujate kohta. Sinna märgitakse ka päästesündmuse asukohta ja liigi info. Päästetöö andmestikku kantakse sellised päästetöö tegemise käigus kogutud andmed nagu päästetööl tehtud tegevused või seal kasutatud tehnika. Isikuandmetest kogutakse päästetöö andmestikku päästetute ja esmaabi saanute, vigastatute ja hukkunute arv ning päästetööl osalenud ja objektiga seotud isikute nimed. Päästetute ja esmaabi saanute, vigastatute ja hukkunute nimed ja isikukoodid

täpsustatakse järelevalve- ja ennetustöö andmestikus. Demineerimistöö andmestikku kogutakse demineerimisel kogutud andmed ning demineerimistöö teostaja, sh kaasatud abijõudude nimed. Järelevalve puhul töödeldakse päästeinfosüsteemis tulekahju kohta kogutavaid andmeid (nt tulekahju tekkepõhjus ja rikutud tuleohutusnõuete kirjeldus) ning kontrollitava objekti kohta kogutavad andmed (nt objekti aadress ja kasutusviis ning ohtlikkus). Kõiki selliseid andmeid on punkti 1 sõnastamisel silmas peetud, seetõttu on sõnastus jäetud piisavalt üldiseks. Isikuandmed, mis on kõnesoleva eesmärgiga hõlmatud, ei ole delikaatsed isikuandmed, vaid hädavajalikud andmed, mida on vaja Päästeameti ülesannete täitmiseks ning järelevalve teostamiseks. Oluline on see, et näiteks pääste- ja demineerimistöö tegemisel ei kogu Päästeamet isikustatud kujul isikuandmeid, vaid andmed esitatakse üldistatult (vigastatute ja päästetute arv jne). Järelevalve käigus kogutakse andmeid objekti (enamasti hoone) kohta, ilma selleta ei ole võimalik järelevalvet teha.

Eelnõu kohaselt on punktis 1 sätestatud infosüsteemi asutamise eesmärk piiratud sellega, et sinna kogutakse päästesündmuse lahendamiseks seotud toimingute ja menetluste andmeid Päästeameti ülesannete tõhusaks täitmiseks ning tõhusa järelevalve teostamiseks. Päästesündmus on määratletud PäästeS-i § 3 lõikes 1, see on ootamatu olukord, mis vahetult ohustab füüsiliste või keemiliste protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatuse, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral. Kuna punktis 1 on kasutatud sõnastust „päästesündmuse lahendamiseks seotud toimingute ja menetluste andmeid“, ei ole päästeinfosüsteemi eesmärk piiratud konkreetse päästesündmusega, vaid hõlmab ka järelevalve andmeid, mida kogutakse tavapärase tuleohutusjärelvalve menetluse käigus. Päästeameti ülesanded on loetletud PäästeS-i §-s 5. Kuna seaduses tuleb eelistada võimalikult selget ja täpset sõnastust, ei ole eelnõus kavandatud § 9 punkti 1 sõnastamisel loetletud kõiki Päästeameti ülesandeid. Eraldi on nimetatud järelevalve teostamine, sest selle käigus kogutakse rohkem isikuandmeid kui muude ülesannete täitmisel ning tegemist on isiku õigusi enam riivava tegevusega. Kui muidu on Päästeameti ülesanded seotud inimese päästmisega ning päästesündmuse lahendamiseks, mille puhul on Päästeameti tegevus inimesele positiivse mõjuga, siis järelevalve mõju on inimese vaatepunktist negatiivne. Ka sel põhjusel on sätte sõnastamisel eraldi nimetatud, et päästeinfosüsteemis töödeldakse ka järelevalve tegemiseks vajalikke andmeid. Selliselt on tagatud selgus ka andmesubjektile.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõike 1 punktis 2, et päästeinfosüsteemi eesmärk on töödelda päästesündmuse käigus hukunu ja vigastatu andmeid ning eluaseme valdaja tuleohutusnõustamise, koolitamise ja teavitamise käigus isiku nõusolekul kogutud andmeid kontrollitud objekti ja objekti valdaja või omaniku kohta turvalise elukeskkonna kujundamiseks ja hoidmiseks, ohtude ennetamiseks ning Päästeameti tegevuse planeerimiseks.

Päästeameti üks põhiülesandeid on PäästeS-i § 5 lõike 4 alusel päästesündmuste ennetamine. Ennetustöö hõlmab nii elanike teavitamist, koolitamist ja nõustamist eesmärgiga õpetada ohte ära tundma ja vältima kui ka õnnetuse korral tegutsema (st ennetustöö raames viiakse läbi erinevaid ennetustegevusi). Päästeameti ennetustegevuse kaks põhivaldkonda on tule- ja veeohutus. Nendes valdkondades annavad ennetustegevuste planeerimisel olulise alusinformatsiooni õnnetusjuhtumite analüüsid. Mida kvaliteetsemad on andmed, mille põhjal analüüsi koostatakse, seda täpsemalt on võimalik planeerida ka ennetustööd. Andmete kogumine annab olulise lähteinfo järgmise aasta ennetustöö käigus hõlmatavate sihtrühmade ja mahtude planeerimiseks ning parandab seega ennetustöö tulemuslikkust. Näiteks kasutatakse infot regioonides toimuvate koolituste ja infopäevade arvude kindlaksmääramisel

ning kavandatakse tegevuste elluviimiseks vajalik rahastus. Parem ennetustöö aitab kaasa õnnetuste ja hukkunute arvu vähenemisele. Ennetustöö tulemusena (tule- ja veeohutus) koolitatud inimeste arv suurenes 2015. aastal võrreldes 2010. aastaga ligikaudu 1,5 korda (2010. aastal 38 894; 2015. aastal 61 047). 2015. aasta elanikkonna tuleohutusosalase teadlikkuse koondindeks² on võrreldes 2010. aastaga suurenenud 5 punkti võrra 53-lt 58-le. Tules hukkunute arv vähenes 2015. aastal võrreldes 2010. aastaga ligikaudu 1,5 korda (2010. aastal 69; 2015. aastal 48). 2015. aasta elanikkonna veeohutusosalase teadlikkuse koondindeks on võrreldes 2011. aastaga suurenenud 3,8 punkti võrra 63-lt 66,8-le. Uppunute arv vähenes 2015. aastal võrreldes 2010. aastaga ligikaudu 2,5 korda (2010. aastal 97; 2015. aastal 39).

Praegu on hukkunute kohta andmete kogumine reguleeritud päästeinfosüsteemi põhimääruse §-s 12, mille kohaselt kantakse päästeinfosüsteemi tulekahjus hukkunud isiku kohta järgmised andmed:

- 1) andmed hukkunud isiku kohta, sealhulgas isikukood, sugu, emakeel, tööalane staatus, elukoht, sotsiaalne käitumine, elamisviis, eelnev kokkupuude sotsiaaltöötajaga, hukkunute tervisliku seisundi seos tulekahju puhkemise ja isiku hukkumisega, kehtivad karistused;
- 2) hukkunute asukoht sündmuskohal ning tulekahju puhkemisele vahetult eelnenud tegevuse kirjeldus, sealhulgas tubakatoodete suitsetamine ja nende maksumärgistatus, joobeseisund, tuleohtu põhjustav käitumine ja käitumine tulekahju puhkemisel;
- 3) hukkunute hoones või tulekahju puhkemise kohas viibimise põhjus;
- 4) viimane teadaolev kontakt hukkunuga;
- 5) hukkunute surma aeg ja hukkunute leidmise aeg;
- 6) hukkunute surma põhjus.

Vees uppunud isiku ja uppumisega seotud veeõnnetuse kohta kantakse päästeinfosüsteemi järgmised andmed:

- 1) andmed uppunud isiku kohta – isikukood, sugu, emakeel, tööalane staatus, elukoht, elamisviis, ujumisoskus, riietus, eelnev kokkupuude sotsiaaltöötajaga, isiku tervisliku seisundi seos uppumisega;
- 2) uppumisele vahetult eelnenud tegevus ja riskikäitumine, sealhulgas joobeseisund, uppumisohtu põhjustav käitumine;
- 3) veeõnnetuse toimumise aeg ja asukoht;
- 4) uppunu leidmise aeg ja asukoht;
- 5) väliskeskkonna kirjeldus;
- 6) rannavalve olemasolu uppumiskoha vahetus läheduses;
- 7) päästevahendite olemasolu veekogu lähiümbruses;
- 8) laste puhul järelevalve olemasolu veekogu juures viibimisel;
- 9) asustustihedus ja sündmuskoha ümbruses teiste inimeste olemasolu;
- 10) veesõiduki ja päästevahendite kasutamine;
- 11) eelnev teatamine uppunu kadumisest;
- 12) viimane teadaolev kontakt uppunuga;
- 13) uppunu surma aeg;
- 14) uppunu surma põhjus.

Tules hukkunud ja vees uppunud isikute kohta kogutakse edasi samu andmeid samas mahus. Lisaks seni kogutavatele hukkunute andmetele laiendatakse andmete töötlemist ka vigastatute andmete puhul. Vigastatute andmed võimaldaksid analüüsivate andmete hulka suurendada

---

² Elanikkonna tuleohutusosalase teadlikkuse koondindeks on Päästeameti välja töötatud ennetustöö tulemuslikkuse hindamise meetodika. Sarnane meetodika on välja töötatud ka veeohutusvaldkonna jaoks. Vastavad uuringud tule- ja veeohutuse valdkonnas viiakse läbi üle aasta.

ning andmete omavaheline seostamine annab eelduslikult võimaluse määrata täpsemalt riskirühmad, ennetustöö sihtrühmad ja kitsaskohad. See annab olemasolevale infole lisateavet, kuna vigastatute puhul on suudetud inimelu päästa. Seetõttu on informatsioon väärtuslik, et täpsustada ennetustöö sihtrühma (vanus, sugu) ning ühtlasi analüüsida õnnetuste põhjuseid, tagajärgi ja võimalikke meetmeid, kuidas edaspidi ohuolukordi vältida.

Näiteks hukkuks tulekahjudes 2015. aastal 50 ja sai vigastada 80 inimest.³ Iga vigastatuga tulekahju oleks teistel asjaoludel võinud lõppeda traagiliselt. Analüüsid näitavad, et enamik hukkamisi on seotud alkoholi liigtarvitamise ja hooletu või vastutustundetu käitumisega. Seni on Eestis võetud suund alkoholi ja tubakatoodete tarbimise vähendamisele, selle tõttu on vähenenud ka hukkunute arv. Lisaks on ennetustöö eesmärk tulekahjus ja veeõnnetustes vigastatute arvu vähendamine, kuid selleks on vaja teada, kellele ennetustöö suunata ja mida muuta. Seega võttes aluseks vaid hukkunutega tulekahjude andmed, saab määrata riskirühma, levinumad tekkepõhjused ja ohustatumad hoonetüübid ebatäpselt. See toob omakorda kaasa ebatäpse tegevuste planeerimise ja ressursikasutuse. 2015. aasta näitel võib tulekahjude tekkepõhjuste varieeruvus kogumis ja eraldi vaadelduna ulatuda kuni 10%-ni. Lisaks on oluline märkida, et mõni tekkepõhjus klassifikaatori loendis ei esinenud hukkunutega tulekahjude puhul üldse, kuid vigastatutega toimus sel põhjusel tulekahjusid mitmel korral. Taolisi erinevusi võib eeldada ka tulekahjude riskirühma vanuse, soo, sotsiaalse käitumise jm andmete puhul. Samuti on oluline põhjalikumalt analüüsida vigastatutega lõppenud tulekahjudega seotud asjaolusid ja isikute käitumist, mis hoidsid ära traagilised tagajärjed, ning neid kogemusi edaspidises ennetustöös kasutada. Seega annab töödeldavate andmete hulga suurendamine võimaluse selgitada senisest täpsemini välja, millised isikud kõige sagedamini õnnetusse satuvad.

Kokkuvõttes on vigastatute andmete puhul tegemist olulise lisainfoga, et mõista õnnetuste tekkepõhjuseid ja tagajärgede kujunemist. Need andmekoosseisud kirjeldatakse päästeinfosüsteemi põhimääruses. Vigastatud isikute kohta töödeldavad andmed hõlmavad infot näiteks soo, vanuse, elukoha, alkoholi tarvitamise, sigarettide tarvitamise, sotsiaalse staatuse, elamistingimuste, emakeele ja sotsiaaltöötajaga kokkupuute kohta.

Muudatusega luuakse päästeinfosüsteemi järelevalve- ja ennetustöö andmestikku kaks lisamoodulit. Ennetustöö andmestiku esimene moodul puudutab eluaseme valdaja tuleohutusnõustamise käigus isiku nõusolekul kogutud andmeid nii kontrollitud objekti kui ka objekti valdaja kohta. Eluaseme valdaja tuleohutusnõustamise ehk kodukülastuse raames antakse hinnang külastatud kodu küttekolletele (seisukord, küttematerjali ladustamine), elektrisüsteemi korrasolekule, suitsuanduri olemasolule, samuti märgitakse üles, kas külastatud kodu siseruumides suitsetatakse. Kõik nimetatud asjaolud on võimalikud ohutegurid, mis võivad põhjustada tulekahju. Ohuteguriks peetakse isikut, nähtust, protsessi, objekti või muud näitajat või nende koosmõju, mille piirkondliku paiknemise ja esinemissageduse põhjal võib pidada ohu teket tõenäoliseks. Nagu öeldud, on ohuteguriks ka isik ehk objekti valdaja ja tema ohutusala käitumine. Ennetustöö on suunatud nii inimese ennetava käitumise kujundamisele kui ka tema elukeskkonna ohutumaks muutmisele. Ennetustöö andmestikku kogutakse andmeid isikute nõusolekul, seega kogutakse andmeid isikuandmete kaitse seadust järgival viisil. Praegu on loodud tehniline valmidus, mis võimaldaks neid andmeid päästeinfosüsteemis töödelda.

---

³ Allikas: Päästeamet. Päästeametil on praegu õigus koguda vigastatute andmeid isikustamata kujul ehk päästesündmusel vigastatute arvu.

Ka praegu kogutakse eluaseme valdaja tuleohutusnõustamise käigus isiku nõusolekul andmeid objekti ja valdaja kohta. Isiku nõusolekul kogutud andmeid säilitatakse ja analüüsitakse Päästeameti andmebaasis. Edaspidi on kavas töödelda ka neid andmeid päästeinfosüsteemis. Päästeinfosüsteem arendatakse tehniliselt terviklikuks süsteemiks, mis võimaldab seostada väliskeskonna andmed tegevuste andmetega, hinnates selle abil ennetustegevuste mõju ja võimaldades kasutada keerukamaid prognoosimudeleid. Eluruumi omanike nõustamise statistika on aidanud planeerida ennetustegevusi, sest võimaldab keskenduda konkreetselt abivajajatele. Samuti on see lihtsustanud piirkondlike koostööpartnerite kaasamist, kuna teada on täpsemad vajadused abi osutamiseks. Sellesse moodulisse on planeeritud hakata kandma järgmisi nõustamise ajal kogutud andmeid:

- 1) andmed nõustatud eluruumi valdaja kohta, sealhulgas nimi, telefoninumber, elukoha aadress, elamisviis, sh leibkonnas elavate inimeste arv ja nende vanusevahemikud;
- 2) eluruumi andmed, sealhulgas külastatava eluruumi liik;
- 3) andmed eluruumivälise tuleohutuse kohta, sealhulgas majanumbri või talusildi nähtavus, vaba juurdepääsutee olemasolu, põlevmaterjali või prügi ladustamise ohutus, lõkke ja grillimiskoha kaugus eluhoonest;
- 4) andmed eluruumi elektrisüsteemi korrasoleku kohta;
- 5) andmed küttesüsteemi korrasoleku ja hoolduse kohta;
- 6) andmed eluruumi valdajale teadaolevate tuleohutusmeetmete kohta, sealhulgas suitsuanduri olemasolu, korrasolek ja hooldus, olemasolevate andurite koguarv, tulekustuti olemasolu ja kasutusoskus, hädaabinumbri tundmine, tee juhendamine operatiivsõidukitele ning korduva nõustamise vajadus;
- 7) andmed läbiviidud nõustamise kohta, sealhulgas nõustajate nimed, regioon, struktuuriüksus, kestus (minutites).

Teise loodavasse ennetustöö andmestiku moodulisse hakatakse koguma andmeid tehtud ennetustegevuste kohta. Nagu objekti valdaja tuleohutusosalasel nõustamisel kogutud andmete puhul, on ka selle muudatuse eesmärk koguda kõik andmed päästeinfosüsteemi, et tagada andmete tervikliku töötlemise võimalus. Sellesse moodulisse on planeeritud kanda järgmised andmed:

- 1) läbiviidud ennetustegevuse kuupäev;
- 2) läbiviidud ennetustegevuse teenuse nimi;
- 3) läbiviidud ennetustegevuse projekti nimi;
- 4) aadress, kus ennetustegevus läbi viidi;
- 5) läbiviidud ennetustegevuse kestus (minutites);
- 6) läbiviidud ennetustegevuses osalenute arv;
- 7) läbiviidud ennetustegevuses osalenute emakeel;
- 8) läbiviidud ennetustegevuses osalenud objekti (asutuse/organisatsiooni) nimi;
- 9) ennetustegevuse läbiviija nimi, ametikoht, struktuuriüksus või MTÜ nimi.

Läbiviidud ennetustegevuse kohta kogutakse andmeid isikustamata kujul.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõikes 2, et päästeinfosüsteemi kantakse:

- 1) pääste- ja demineerimistöö tegemisega seotud andmed;
- 2) päästesündmuse käigus hukkunu ja vigastatu andmed;
- 3) päästeteenistuja andmed;
- 4) päästesündmusel osalenud isiku andmed;
- 5) järelevalve ja ennetustöö andmed;
- 6) eluaseme valdaja tuleohutusosalase nõustamise ja tehtud ennetustöö andmed;

7) objekti valdaja andmed.

Kehtivas PäästeS-i § 11 lõikes 1 sätestatakse andmestikud, millest päästeinfosüsteem koosneb. Kehtiv regulatsioon ei ole kuigi õnnestunud, sest ei anna isikule piisavalt teavet selle kohta, milliseid andmeid andmekogusse kogutakse. Andmestikud on olulised andmekogu ülesehituse seisukohast ning ei anna täpsemat infot seal sisalduvate andmete kohta. Sellele, et andmestike asemel tuleks seaduses selgitada, milliseid andmeid kogutakse, on juhtinud tähelepanu ka Andmekaitse Inspeksioon oma andmekogude juhendis.⁴ Selleks et tagada piisav selgus seaduses, jäetakse andmestike loetelu välja ning sätestatakse peamised andmekategooriad. Seega eelnõu kohaselt täpsustatakse seaduses, milliste isikute kohta päästeinfosüsteemi andmeid kogutakse, ning loetletakse päästeinfosüsteemis töödeldavad peamised andmekategooriad. Selliselt on tagatud selgus, mis andmeid ja kelle kohta (andmesubjektide kategooriad) kogutakse, ning seeläbi on tagatud kontroll päästeinfosüsteemi pidamise õiguspärasuse ja isikuandmete töötlemise ulatuse üle. Eelnõu sätte sõnastamisel on arvestatud asjaoluga, et andmekogusse kogutavate andmete täielik loetelu ei pea olema seaduses. Seadusega võib täpse andmete koosseisu kehtestamise delegeerida täitevvõimule, seda on tehtud eelnõu kohaselt muudetavas PäästeS-i § 9 lõikes 4.

Eelnõu sätte sõnastamisel on lähtutud kehtivast päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärusest ning praegu kehtivatest andmekoosseisudest, lisatud on andmed päästesündmusel hukkunu ning objekti valdaja kohta, kelle andmed on kavas kanda päästeinfosüsteemi isiku nõusolekul. Päästesündmusel vigastatu kohta kogutakse praegu andmeid üldistatud kujul. Päästeinfosüsteemi hakatakse pärast eelnõu ja rakendusaktide muudatuste jõustumist koguma andmeid ka objekti valdaja kohta (vt eelnõu kohaselt muudetava PäästeS-i § 9 lõike 1 punkti 1 seletuskirja osa). Seda põhjusel, et paljud tuleohutusnõuded, mis on sätestatud tuleohutuse seaduses, on suunatud ehitise valdajale.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõikes 3 päästeinfosüsteemi asutamise seaduslik alus. AvTS-i § 43³ lg 1 kohaselt tuleb andmekogu asutada seadusega või selle alusel kehtestatud õigusaktiga. Eelnõu kohaselt asutab päästeinfosüsteemi ja kehtestab selle põhimääruse valdkonna eest vastutav minister määrusega. Seega peetakse päästeinfosüsteemi rakendusakti alusel ning säte on kooskõlas AvTS-i andmekogu asutamise põhimõttega.

Eelnõuga muudetakse kehtiva volitusnormi asukohta. See on põhjendatud ja vajalik, arvestades asjaolu, et sisuliselt muudetakse eelnõuga kehtiva PäästeS-i andmekogu regulatsiooni tervikuna, ning kuna senise ühe andmekogu asemel luuakse kaks andmekogu, siis on seaduse loogilise struktuuri ja selguse tagamiseks vaja muuta sätete struktuuri.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõikes 4 põhimääruse sisu. Selle kohaselt sätestatakse päästeinfosüsteemi pidamise põhimääruses päästeinfosüsteemi pidamise kord, päästeinfosüsteemi kogutavate andmete täpne koosseis, andmeandjad, andmete säilitamise tähtajad ja vajaduse korral muud päästeinfosüsteemi pidamisega seotud korralduslikud küsimused. Seega on päästeinfosüsteemi täpne ülesehitus volitusnormi piires delegeeritud täitevvõimule.

AvTS-i § 43⁵ lõikes 1 on sätestatud, et andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu pidamise kord, sealhulgas andmekogu vastutav töötleja (haldaja), andmekogusse kogutavate

---

⁴ Andmekaitse Inspeksioon (2013). Andmekogude juhend, lk 9.

andmete koosseis, andmeandjad ja vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused. Seega on eelnõu säte AvTS-iga kooskõlas.

Eelnõu kohaselt sätestatakse muudetavas PäästeS-i § 9 lõikes 5 päästeinfosüsteemi vastutav töötleja, kelleks on Päästeamet. Vastutava töötleja ülesanded ja vastutus on sätestatud AvTS-i §-s 43⁴. Seega on Päästeameti ülesanne korraldada päästeinfosüsteemi kasutusele võtmist, teenuste ja andmete haldamist. Päästeamet vastutab päästeinfosüsteemi haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt täiendatakse PäästeS-i §-ga 9¹, mis käsitleb hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutamist. Kehtiva PäästeS-i § 11 lõike 1 punkti 2 kohaselt on hädaabiteate menetlemise andmestik päästeinfosüsteemi üks osa, mille vastutav töötleja on Päästeamet. Arvestades käesolevas seletuskirjas eelnõu § 1 punkti 1 kohta esitatud selgitusi, siis luuakse nimetatud sättega õiguslik alus asutada Häirekeskuse ülesannete täitmiseks eraldi hädaabiteadete menetlemise andmekogu.

Hädaabiteadete menetlemine on PäästeS-i § 5 lg 1¹ punkti 1 järgi Häirekeskuse ülesanne. Hädaabiteate menetlemine hõlmab Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määruse nr 18 „Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded“ § 1 lõike 2 järgi järgmisi tegevusi:

- 1) hädaabiteate vastuvõtmine;
- 2) hädaabiteate töötlemine ja ohuhinnangu andmine;
- 3) väljasõidukorralduse andmine;
- 4) teate edastamine PPA-le;
- 5) hädaabiteate esmase informatsiooni edastamine;
- 6) päästesündmuse või kiirabi osutamise käigus saadud informatsiooni reaalajas vahendamine;
- 7) hädaabiteate menetlemisega seotud informatsiooni pääste- või politseiinfosüsteemi sisestamine.

Praegu sisestab Häirekeskus pääste- ja kiirabikutsetega seotud teabe päästeinfosüsteemi, politseikutsetega seotud teabe politseiinfosüsteemi. Edaspidi on aga plaanis kõiki ressursse hallata ja kõiki hädaabiteateid menetleda ühes infosüsteemis (hädaabiteadete menetlemise andmekogus), et inimesi abistavate pääste, politsei ja kiirabi väljasõidud oleksid koordineeritud ühest kohast ja õige abi jõuaks seeläbi kiiremini kohale. Pärast arendusprojekti valmimist ja rakendamist hakatakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse salvestama mitte ainult pääste- ja kiirabikutsetega seotud teavet, vaid ka politseikutsetega seotud teavet. Lisanduvad nii väljakutset teenindavate politsei ressursside andmed kui ka teadete lahendamiseks vajalikud lisaandmed, näiteks andmed isikute või objektide tagaotsimise kohta. Lisaks Häirekeskusele hakkab politsei ülesannetega seotud andmeid sisestama PPA. See tähendab, et osa andmetest, mida hakatakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse sisestama, ei ole vaja vaid Päästeameti või Häirekeskuse ülesannete täitmiseks, nagu need on sätestatud PäästeS-i §-s 5, vaid ka politsei hädaabiteate menetlemiseks pärast seda, kui Häirekeskus on teate esmaselt töödeldanud ning menetlemiseks PPA-le edastanud.

Eelnõuga kavandatud PäästeS-i § 9¹ lõike 1 punktis 1 sätestatakse kooskõlas AvTS-i § 43¹ lõikega 1, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, kus töödeldakse hädaabiteate menetlemisega seotud andmeid kiirema abi osutamiseks inimese elu, tervise, vara ja keskkonna kaitseks. Seega on nimetatud sättes sätestatud andmekogu asutamise eesmärk. Sama seaduse § 43³ lõike 1 kohaselt asutatakse

andmekogu seadusega või selle alusel kehtestatud õigusaktiga. Seetõttu on eelnõus sätestatud volitusnorm, millega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus asutada päästeinfosüsteemist eraldiseisvana hädaabiteadete menetlemise andmekogu Häirekeskuse PäästeS-ist tulenevate ülesannete täitmiseks.

Kehtiva PäästeS-i § 9 lõike 1 järgi on asutatud andmekogu päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumiseks, et päästeasutuse ülesandeid tõhusalt ja kiirelt täita ning tõhusat järelevalvet teostada. See tähendab, et päästeasutus ei tohi andmekogu pidada oma pädevusse mittekuuluvate ülesannete tarvis. Samas andmeid, mida on vaja salvestada edaspidi hädaabiteadete menetlemise andmestikku, ei ole aga otseselt vaja päästeasutuse ülesannete täitmiseks, vaid selleks, et PPA saaks samas infosüsteemis hädaabiteateid menetleda ning oma ressursse politsei ülesannete täitmiseks hallata. Seetõttu sätestatakse, et hädaabiteadete menetlemise andmekogusse kogutakse kõikide hädaabiteadete menetlemisega seotud andmeid, sealhulgas andmeid, mida on vaja PPA-l hädaabiteadete menetlemiseks pärast seda, kui Häirekeskus on teate PPA-le edastanud. Seega võrreldes kehtiva PäästeS-i sõnastusega on eelnõuga kavandatu kohaselt laiendatud andmekogu pidamise eesmärki hädaabiteate menetlemisel.

Eespool kirjeldatu tõttu sätestatakse PäästeS-is täpne andmekogu asutamise eesmärk, mis on seaduse volitusnormis hädavajalik. Volitusnormi konkreetsuse kohta on Riigikohus 19. jaanuari 2009. aasta otsuse 3-3-1-85-08 punktis 18 märkinud: „Põhiseaduse § 3 kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Määrusandluse puhul tähendab nimetatud säte täitevvõimu jaoks kohustust järgida talle delegatsiooninormiga antud volitusi ja neid mitte ületada. HMS § 90 lg 1 kohaselt võib määruse anda ainult seaduses sisalduva volitusnormi olemasolul ja kooskõlas volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga. Kohtupraktikas on rõhutatud, et volitusnormis sätestatakse määrusandliku volituse selge eesmärk, sisu ja ulatus (põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 20. detsembri 1996. a otsus asjas nr 3-4-1-3-96).“ Seega seaduseelnõus sätestatud eesmärk ja volitusnorm andmekogu asutamiseks on piisavalt konkreetsed ja piisavad, et koguda hädaabiteadete menetlemise andmestikku hädaabiteate menetlemiseks vajalikke andmeid.

Hädaabiteadete menetlemise andmekogusse hakatakse sisestama andmeid, mida praegu osaliselt sisestatakse POLIS-esse. Riik ei hakka koguma andmeid, mida juba praegu ei koguta. Seega ei muutu eraisiku jaoks isikuandmete töötlemises midagi – isikuandmeid töödeldakse edasi samas mahus ning isikuandmete kaitse seaduse põhimõtteid järgides.

Eelnõuga kavandatud PäästeS-i § 9¹ lõikes 2 on loetletud andmekogus töödeldavad peamised andmekategooriad. Selle kohaselt kantakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse:

- 1) hädaabiteate edastaja või muu sündmusega seotud isiku andmed;
- 2) abivajaja andmed;
- 3) hädaabiteate andmed;
- 4) hädaabiteate menetlemisega seotud andmed;
- 5) hädaabiteate menetlemise teenuse registreeritud kasutaja andmed;
- 6) hädaabiteate menetleja andmed.

Seega on sättes piisava täpsusega sätestatud, mis andmeid ja kelle kohta (andmesubjektide kategooriad) kogutakse, et tagada kontroll andmekogu pidamise õiguspärasuse ja isikuandmete töötlemise ulatuse üle. Sättes ei ole nimetatud andmekogusse kogutavate andmete täielikku loetelu, vaid andmete täpse koosseisu kehtestamine on PäästeS-i § 9¹ lõike

4 kohaselt delegeeritud täitevvõimule. Seda võimaldab ka AvTS-i § 43⁵ lg 1, mis sätestab, mida tuleb andmekogu põhimääruses reguleerida.

Hädaabiteadete menetlemise andmekogusse kantud andmete sätestamisel on lähtutud andmetest, mida kogutakse kehtiva siseministri 31. jaanuari 2012. aasta nr 2 määruse "Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus" § 9 kohaselt. Selles paragrahvis on loetletud hädaabiteate menetlemise käigus kogutud andmed, mis kantakse hädaabiteadete andmestikku. Nimetatud määruse kohaselt kantakse hädaabiteadete menetlemise andmestikku järgmised andmed:

- 1) hädaabiteate registreerimise identifitseerimise number;
- 2) hädaabiteate tüüp;
- 3) hädaabiteate vastuvõtmise aeg;
- 4) hädaabiteadet menetlenud päästeametniku nimi;
- 5) sündmuse oletatav liik ja võimalik mitterealiseerumise aeg;
- 6) andmed abivajaja tervisliku hetkeseisundi kohta;
- 7) sündmuse esialgne ja täpsustatud prioriteetsus;
- 8) sündmuse oletatav asukoht (aadress);
- 9) oletatav kannatanute arv;
- 10) abivajaja andmed (nimi, sugu, vanus, vigastuskood, vigastuse nimetus);
- 11) hädaabiteate edastaja nimi ja telefoninumber;
- 12) sündmuse kirjeldus;
- 13) sündmuse identifitseerimise number;
- 14) päästemeeskonna või kiirabi brigadi identifitseerimise number, staatus ja tunnus, koosseisu arv, reageeriva üksuse logistilised ajad (väljasõitmise, kohalejõudmise, lahkumise, tugipunkti jõudmise ja hospitaliseerimise aeg) ning haigla nimetus;
- 15) sündmuse lokaliseerimise ja likvideerimise aeg;
- 16) väljasõidukorralduse andmise ja annulleerimise aeg;
- 17) väljakutse ja sündmuse lõpetamise aeg.

Uues andmekogus töötleb Häirekeskus enamasti edasi samu andmeid. Nimetatud andmete kogumine on Häirekeskusele vajalik, et selgitada välja, mis sündmusega on tegemist, kes vajab abi ning kus on sündmuskoht. Häirekeskus võtab vastu kõik hädaabiteated numbril 112 ning Häirekeskusest saadetakse välja kogu vajalik abi: kiirabi, päästjad ja politsei. Seeläbi saab abivajaja kõige kiiremini abi. Häirekeskuse poolt andmete töötlemisel on oluline, et Häirekeskus töötleb üksnes talle laekunud esmast õnnetuse informatsiooni. Esmase informatsiooni kogumise maht sõltub pääste, politsei ja kiirabi vajadustest, et osutada abivajajatele abi kõige tõhusamalt. Samuti tuleb andmete kogumisel arvestada, et näiteks selliseid abivajaja andmeid nagu tema nimi, isikukood ja telefoninumber kogutakse andmesubjekti nõusolekul ja kui isik ei ole nõus enda kohta andmeid ütlema, siis neid ei koguta. Häirekeskus ei saa kontrollida isikusamasust, kuid esmase infona on oluline koguda võimalikult palju teavet, et abivajajat kiirelt aidata ning temaga sündmuse kohta olulise info väljaselgitamisel kontaktis olla. Vabariigi Valitsuse 23. jaanuari 2002. aasta määruse nr 44 "Kiirabi, haiglate ning päästeasutuste ja politsei kiirabialase koostöö kord" § 4 lõike 3 kohaselt avatakse hädaabiteate vastuvõtmisel Häirekeskuses hädaabiteate andmekaart, millele märgitakse hädaabiteate vastuvõtmise aeg, isikuandmed abivajaja ning hädaabiteate edastaja kohta, juhtumi lühikirjeldus, väljakutse prioriteet ja sündmuskoha asukoht. Paljude andmete kogumise vajadus tuleneb Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määrusest nr 18 "Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded".

Uue lisatava andmekategooriana on sätestatud hädaabiteate menetlemise teenuse registreeritud kasutaja andmed. Sisuliselt on tegemist Häirekeskuse SMS-112 teenuse kasutaja andmetega. Häirekeskuse teenuse SMS-112 kaudu saavad kuulmis- ja kõnepuudega inimesed saata eesti ja vene keeles tasuta hädaabisõnumeid päästjate, kiirabi või politsei appi kutsumiseks numbril 112. Hädaabisõnumeid saab saata kõigi Eestis töötavate mobiilivõrkude vahendusel tasuta. Teenuse kasutamiseks tuleb luua kasutajakonto.⁵ Loodavasse SMS-112 teenuse moodulisse planeeritakse kanda järgmised andmed:

- 1) registreeritud kasutaja ees- ja perekonnanimi, isikukood, sugu;
- 2) registreeritud kasutaja kontaktandmed (mobiiltelefoni number, e-posti aadress, aadress);
- 3) registreeritud kasutaja puue.

Eespool nimetatud andmekategooria loomine on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/136/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul, direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris, ning määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitse seaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (EMPs kohaldatav tekst), mille kohaselt peaksid liikmesriigid võtma erimeetmeid, et tagada puudega lõppkasutajatele, eelkõige kurtidele, kuulmis- ja kõnepuudega ning pimekurtidele kasutajatele, võrdväärne juurdepääs hädaabiteenustele, sealhulgas numbrile 112.

Eelnõuga kavandatud PäästeS-i § 9¹ lõikes 3 sätestatakse hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutamise seaduslik alus. AvTS-i § 43³ lg 1 kohaselt tuleb andmekogu asutada seadusega või selle alusel kehtestatud õigusaktiga. Hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutab ja selle põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Eelnõuga kavandatud PäästeS-i § 9¹ lõikes 4 on sätestatud hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruse sisu vastavalt AvTS-i § 43⁵ lõikele 1. Eelnõu sätestab, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu pidamise kord, andmekogusse kogutavate andmete täpne koosseis, andmeandjad, andmete säilitamise tähtajad ja vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused.

Eelnõuga kavandatud PäästeS-i § 9¹ lõikes 5 on sätestatud, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu vastutav töötaja on Häirekeskus.

Eelnõu § 1 punktis 3 tunnistatakse kehtetuks PäästeS-i §-d 10–13.

PäästeS-i §-s 10 on sätestatud, et päästeinfosüsteemi vastutav töötaja on Päästeamet. Eelnõus on sätestatud, et päästeinfosüsteemi vastutav töötaja on Päästeamet ning hädaabiteadete menetlemise andmekogu puhul Häirekeskus. Seega on eelnõus kavandatud muudatuste tõttu andmekogude vastutavad töötajad reguleeritud vastavat andmekogu käsitlevas paragrahvis.

Samuti tunnistatakse eelnõu kohaselt kehtetuks PäästeS-i § 11, kus on reguleeritud päästeinfosüsteemi ülesehitus ja sellesse kantavaid andmeid. Päästeinfosüsteemi ülesehitus ja sellesse kantavad andmed on sätestatud eelnõu kohaselt muudetavas PäästeS-i §-s 9 ning hädaabiteadete menetlemise andmekogu ülesehitus ja sellesse kantavad andmed on sätestatud eelnõuga kavandatavas PäästeS-i §-s 9¹. Muu hulgas tunnistatakse kehtetuks PäästeS-i § 11 lõige 3, mis loetleb asutused, kellel on õigus päästeinfosüsteemist andmeid saada. Asutused, kellele antakse andmekogule juurdepääs, sätestatakse põhimääruses, kus nimetatakse ka

⁵ Häirekeskuse koduleht, kättesaadav <http://www.112.ee/et/hadaabinumber-112/hadaabisonum-sms-112/>.

andmete saamise eesmärk, see tagab andmete piisava kaitse. Kõnesoleva muudatusega antakse edaspidi andmekogu vastutavale töötlejale õigus hinnata, kellel on seaduslik õigus andmekogust andmeid saada.

Eelnõu kohaselt kehtetuks tunnistatavas PäästeS-i §-s 12 on reguleeritud päästeinfosüsteemi kande tegemist. Sätte tunnistatakse kehtetuks, kuna andmekogusse kande tegemine on andmekogu pidamisega seotud korralduslik küsimus ning seda ei ole vaja seaduses reguleerida. AvTS-i § 43⁵ lõike 1 kohaselt võib seda reguleerida andmekogu põhimääruses.

Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks ka PäästeS-i § 13, kus on antud volitusnorm päästeinfosüsteemi asutamiseks ning sätestatud, mida tuleb päästeinfosüsteemi põhimääruses reguleerida. Eelnõu kohaselt on kehtestatud nii päästeinfosüsteemi kui ka hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutamiseks eraldi volitusnormid (muudetavas PäästeS-i §-s 9 ja eelnõuga kavandatud PäästeS-i §-s 9¹).

Eelnõu §-s 2 täiendatakse PPVS-i § 3 lõikega 6, mille kohaselt menetleb PPA politsei ülesannetega seotud vahetult saabunud või Häirekeskuse vastuvõetud hädaabiteadete. Hädaabiteadete menetlemise kord kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. Sätte sõnastusest tuleneb, et politsei pädevuses olevate hädaabiteadete puhul võtab Häirekeskus vastu hädaabinumbri 112 saabunud hädaabiteated, töötleb neid, annab ohuhinnangu ning seejärel jätkab PPA hädaabiteadete menetlemist (st annab täiendava ohuhinnangu ning sündmuskohale reageerivale politseiressursile väljasõidukorralduse). Lisaks on PPA-l õigus menetleda talle otse saabuvaid hädaabiteateid, mille töötlemise andmed kantakse hädaabiteadete menetlemise andmekogusse.

PPA ülesanded on sätestatud PPVS-i § 3 lõikes 1. Selle kohaselt on PPA ülesanneteks:

- 1) karistusseadustiku 9., 12., 13., 16. ja 22. peatükis sätestatud süütegude ennetamine, kui see ülesanne ei ole seadusega antud muu korrakaitseorgani pädevusse, ning avaliku korra kaitse korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras;
- 2) dokumentide ja tegevuslubade väljastamine eriseadustes sätestatud alustel ja korras;
- 3) kodakondsus- ja migratsioonivaldkonna asjade korraldamine;
- 4) otsingu- ja päästetöö tegemine ning merereostuse avastamise ja likvideerimise korraldamine sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis, Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel ning muus piiriveekogus;
- 5) otsingutööde tegemine maismaal lennuõnnetuse korral;
- 6) piirivalvevaldkonna asjade korraldamine;
- 7) süütegude menetlemine ja karistuste täideviimine seaduses sätestatud alustel ja korras;
- 8) Vabariigi Presidendi ja tema perekonna, samuti seaduses sätestatud juhul ametist lahkunud presidendi, peaministri, välisriigi riigipeade, valitsusjuhtide, välisministrite ning Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 3 alusel määratud isikute kaitsmine ning Vabariigi Valitsuse poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 4 alusel või Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 4¹ alusel määratud objektide valvamine;
- 9) muude seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine.

Seega on PPA poolt hädaabiteadete menetlemine piiratud eespool kirjeldatud ülesannete täitmisega. Häirekeskus edastab PPA-le üksnes politsei reageerimist vajavad hädaabiteated, samuti laekuvad otse PPA-le hädaabiteated, mille lahendamiseks vajatakse politsei abi.

PäästeS-i § 5 lõike 1¹ punkti 1 kohaselt on hädaabiteadete menetlemine Häirekeskuse ülesanne. Sama paragrahvi lõike 4 alusel vastu võetud Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta

määruses nr 18 „Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded“ on kehtestatud hädaabiteate menetlemisega seotud toimingud. Nimetatud määruse § 5 lg 2 sätestab, et Häirekeskus lõpetab politsei pädevuses oleva hädaabiteate menetlemise pärast teate edastamist PPA-le. Seega on praegu kõik hädaabiteate menetlemisega seotud toimingud üksnes Häirekeskuse pädevuses ning PPA-l ei ole õigust päästeinfosüsteemis teate menetlemisega seonduvaid toiminguid teha. Eespool kirjeldatu tõttu on vaja seaduses täpsustada, et hädaabiteate menetlemine ei ole üksnes Häirekeskuse pädevuses, vaid seda menetleb ka PPA, ning et ka PPA töötleb hädaabiteate menetlemisega seotud andmeid hädaabiteadete menetlemise andmekogus.

Kavandatava muudatusega lisatakse PPVS-i volitusnorm hädaabiteadete menetlemise sisustamiseks politsei pädevuses olevate teadete puhul. Selleks täiendatakse Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määruse nr 18 „Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded“ osa, mis puudutab hädaabiteate menetlemist pärast teate edastamist PPA-le. Praegu reguleeritakse nimetatud määruses üksnes Häirekeskuse ülesandeid ja toiminguid hädaabiteadete menetlemisel. Seega edaspidi on plaanis kehtestada nimetatud määrus kahe volitusnormi alusel, et hädaabiteadete menetlemine oleks reguleeritud terviklikumalt, hõlmates kõikide (pääste, kiirabi, politsei) hädaabiteadete menetlemist algusest lõpuni.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse seaduse jõustumine. Selle kohaselt jõustub eelnõu seadusena 2017. aasta 1. jaanuaril.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on puutumus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega (edaspidi *direktiiv*). Tegemist on raamistikuga, et toetada intelligentsete transpordisüsteemide kooskõlastatud ja ühtset kasutuselevõtmist ja kasutamist Euroopa Liidus, eelkõige üle liikmesriikidevaheliste piiride, ning direktiivis sätestatakse nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikud üldtingimused. Direktiivi I lisas esitatakse prioriteetse spetsifikatsioonina vajalike meetmete kindlaksmääramine kogu EL-i hõlmava koostalitlusvõimelise automaatse hädaabikõne (eCall) ühtlustatud pakkumiseks, sealhulgas:

- vajalike vahetatavate sõidukisiseste intelligentsete transpordisüsteemide andmete kättesaadavus;
- vajalike seadmete kättesaadavus sõidukite saadetud andmeid vastu võtvates hädaabikõnede keskustes;
- sõidukite ja hädaabikõnede keskuste vahelise elektroonilise andmevahetuse hõlbustamine.

Direktiiviga 2010/40/EL nõutakse, et komisjon võtaks vastu spetsifikatsioonid, et tagada ühilduvus, koostalitlusvõime ja pidevus intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks ja tööks kasutamiseks. Direktiivi 2010/40/EL artikli 3 punkti d kohaselt on koostalitlusvõimelise automaatse hädaabikõne (eCall) ühtlustatud kasutuselevõtt kogu EL-is prioriteetne meede. Seepärast peaks komisjon võtma kõnealuses valdkonnas vastu vajalikud spetsifikatsioonid. Kõnesoleva eelnõuga direktiivi üle ei võeta, direktiiv on üle võetud liikluseaduse ja elektroonilise side seadusega.

Komisjoni delegeeritud määrusega nr 305/2013, millega täpsustatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL seoses koostalitlusvõimelise automaatse hädaabikõne (eCall) ühtlustatud kasutuselevõtuga kogu ELis (edaspidi *delegeeritud määrus*), on kehtestatud standarditel põhinevad spetsifikatsioonid, et uuendada häirekeskuste taristut, mis on vajalik eCall-kõnede nõuetekohaseks vastuvõtmiseks ja käsitlemiseks, et tagada kogu EL-i hõlmava eCall-teenuse ühilduvus, koostalitlusvõime ja järjepidevus. eCall-kõnes sisalduvast miinimumteabest tulenevalt täiendatakse hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimäärust ühe uue andmeväljaga, mis puudutab sõiduki andmeid.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 585/2014/EL reguleerib koostalitlusvõimelise EL-i ülese eCall-teenuse kasutuselevõttu. Arvestades, et nõuded eCall-i teenusele tulevad direktiivist, delegeeritud määrusest ja otsusest (otsekohalduvad), siis on allolevas tabelis esitatud ülevaade EL ja riigisisese õiguse vastavuse kohta.

Õigusakti säte	EL-i sätte sisu	Vastavus riigisisesele õigusele
Komisjoni delegeeritud määrus 305/2013		
Art 3 lg 1	Liikmesriigid tagavad, et kõik eCall-häirekeskused on varustatud eCall-kõnede käsitlemiseks ja sõidukisisestest seadmetest tuleneva miinimumteabe vastuvõtmiseks vastavalt standarditele „Intelligentsed transpordisüsteemid – eSafety – üleeuroopaline eCall-süsteem – käitamise nõuded” (EN 16072) ja „Intelligentsed transpordisüsteemid – eSafety – eCall-süsteemi kõrgetasemeliste rakenduste nõuded” (EN 16062).	Praegu tegeletakse nõude täitmisega. Tegemist on tehnilise nõudega, mida ei ole vaja õigusaktis sätestada. Vajaduse korral võib tehnilised nõuded Häirekeskusele sätestada Häirekeskuse-sisese aktiga. Häirekeskuse koostatud eCall-i projektiplaani kohaselt hangitakse eCall-i seadmed 2016. aastal.
Art 3 lg 2	eCall-häirekeskused käsitlevad eCall-kõnesid sama kiiresti ja tõhusalt kui mis tahes muud Euroopa ühtsele hädaabinumbri 112 saabunud kõnet. eCall-häirekeskused käsitlevad eCall-kõnesid kooskõlas hädaabikõnede käsitlemiseks ettenähtud riiklikest õigusaktidest tulenevate nõuetega.	Täidetud. eCall-kõne on Eesti õiguse kohaselt samasugune hädaabiteade nagu hädaabikõnegi, mida menetletakse sama kiiresti ja tõhusalt. Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määruse nr 18 „Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded“ § 1 lõike 1 kohaselt võtab Häirekeskus vastu Euroopa ühtsel hädaabinumbri 112 saabunud hädaabikõne või muul viisil saabunud teate ja alustab hädaabiteate menetlemist selle kättesaamise hetkest viivitamata.
Art 3 lg 3	eCall-häirekeskus on võimeline vastu võtma miinimumteabe andmete sisu ja esitama andmed eCall-häirekeskuse operaatorile	Täidetud. Tegemist on pigem deklaratiivse sättega, mis sisult kordab juba artikli 3 lõikes 1 sätestatud.

	selgel ja arusaadaval viisil.	
Art 3 lg 4	eCall-häirekeskusel on juurdepääs asjakohasele geograafilise informatsiooni süsteemile või samaväärsele süsteemile, mis võimaldab eCall-häirekeskuse operaatoril sõiduki asukoha ja sõidusuuna kindlaks määrata minimaalse täpsusastmega, nagu on määratletud standardiga EN 15722 miinimumteabe koordinaatide kohta.	Täidetud. Häirekeskusel on kasutusel oma geograafilise informatsiooni süsteem GIS-112, mis võimaldab sõiduki asukoha ja sõidusuuna kindlaks määrata.
Art 3 lg 5	Eespool osutatud nõuetega võimaldatakse eCall-häirekeskusel edastada asukoht, eCall-süsteemi aktiveerumise tüüp (käsitsi või automaatselt) ja muud asjaomased andmed asjakohas(t)ele hädaabiteenistus(t)ele või teenusepartneri(te)le.	Täidetud. Üleriigiliselt menetleb hädaabiteateid üksnes Siseministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus Häirekeskus. Siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruse nr 2 „Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus“ § 9 punkti 8 järgi kantakse hädaabiteadete andmestikku sündmuse oletatav asukoht.
Art 3 lg 6	eCall-häirekeskus (mis võttis eCall-kõne algselt vastu) loob sõidukiga audioside ja käsitleb eCall-andmeid; vajaduse korral võib eCall-häirekeskus kõne ja miinimumteabe vastavalt riiklike ametiasutuste kindlaksmääratud riiklikele menetlustele ümber suunata teisele häirekeskusele, hädaabikõnede keskusele või teenusepartnerile. Ümbersuunamist võib teostada andme- või audioside või eelistatavalt mõlema kaudu.	Täidetud. Arvestades, et üleriigiliselt menetleb hädaabiteateid üksnes Siseministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus Häirekeskus, siis ei ole kõnealuse sätte rakendamine päevakorras.
Art 3 lg 7	Kui see on asjakohane ja sõltuvalt siseriiklikest menetlustest ja õigusaktidest, võidakse eCall-häirekeskusele ja asjaomastele hädaabiteenistus(t)ele või teenusepartneri(te)le anda juurdepääs riiklikes andmebaasides ja/või muudes asjaomastes allikates sisalduvatele sõiduki andmetele, et saada eCall-kõne käsitlemiseks vajalikku teavet, eelkõige sõiduki valmistajatehase tähise (VIN-kood) tõlgendamiseks ja täiendava olulise teabe, eriti sõiduki tüübi ja mudeli esitamiseks.	Praegu tegeletakse nõude täitmisega. Siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruse nr 2 „Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus“ § 7 võimaldab andmekogudevahelist andmevahetust.

Art 4	<p>Liikmesriigid määravad ametiasutused, kes on pädevad hindama eCall-häirekeskuste toimingute vastavust artiklis 3 loetletud nõuetele, ja teavitavad nendest komisjoni.</p> <p>Vastavushindamine põhineb standardi „Intelligent transport systems - eSafety - eCall end to end conformance testing” (EN 16454) sellel osal, mis on seotud häirekeskuste vastavusega üleeuroopalisele eCall-süsteemile.</p>	Täidetud.
Art 5	<p>Liikmesriigid tagavad, et käesolevat määrust kohaldatakse ELi-ülese koostalitlusvõimelise eCall-teenuse käsitlemiseks ettenähtud eCall-häirekeskuste taristu rakendamisel kooskõlas spetsifikatsioonide ja kasutuselevõtmise põhimõtetega, mis on sätestatud direktiivi 2010/40/EL II lisas. See ei piira iga liikmesriigi õigust otsustada, kuidas rakendada koostalitlusvõimelise ELi-ülese eCall-teenuse käsitlemiseks eCall-häirekeskuste taristut riigi territooriumil.</p> <p>Nimetatud õigus ei piira ühegi direktiivi 2010/40/EL artikli 6 lõike 2 teise lõigu kohaselt vastu võetud õigusakti kohaldamist.</p>	Praegu tegeletakse nõude täitmisega. Häirekeskuse koostatud eCall-i süsteemi projektiplaani kohaselt on asutused kohustatud nimetatud dokumentides sätestatud nõudeid täitma. Nõuet ei ole vaja eraldi õigusaktis sätestada.
Art 6 lg 1	<p>Häirekeskusi, sealhulgas eCall-häirekeskusi, käsitatakse vastutavate andmetöötlejadena direktiivi 95/46/EÜ artikli 2 punkti d tähenduses. Kui eCall-andmed saadetakse artikli 3 lõike 5 kohaselt teisele hädaabikõnede keskusele või teenusepartnerile, käsitatakse ka neid vastutavate andmetöötlejadena.</p> <p>Liikmesriigid tagavad, et häirekeskused, hädaolukordade kontrolli keskused ja teenusepartnerid töötlevad isikuandmeid eCall-kõnede käsitlemise käigus kooskõlas direktiividega 95/46/EÜ ja 2002/58/EÜ ning et nimetatud vastavust tõendatakse riiklikele andmekaitseasutustele.</p>	Praegu tegeletakse nõude täitmisega. Kõnesolevas eelnõus sätestatakse, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu vastutav töötleja on Häirekeskus.

Art 6 lg 2	Liikmesriigid tagavad eelkõige, et isikuandmeid kaitstakse väärkasutuse, sh loata juurdepääsu, muutmise või kadumise eest, ning et isikuandmete säilitamist, säilitamise kestust, töötlemist ja kaitset käsitlevad eeskirjad kehtestatakse asjakohasel tasandil ning neid järgitakse nõuetekohaselt.	Täidetud. Siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruses nr 2 „Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus“ on reguleeritud infosüsteemile juurdepääs, isikuandmete säilitamine ning isikuandmete kaitse (mh järelevalve). Nõuded kehtestatakse ka vastavalt hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruses.
Art 7 lg 1	eCall-häirekeskused peavad olema võimelised tõendama pädevatele ametiasutustele, et nad vastavad kõikidele artikli 3 lõikes 1 loetletud eCall-standardite vastavusnõuetele süsteemi selles osas, mis on nende kavandatud ja/või kontrolli all. Nad vastutavad üksnes nende pädevusse kuuluva eCall-kõnede osa eest, mis algab hetkest, kui eCall-kõned jõuavad eCall-häirekeskusesse, kooskõlas siseriiklike menetlustega.	Praegu tegeletakse nõude täitmisega. eCall-süsteemi riigisisest ellurakendamist koordineerib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Häirekeskuse tehnilise valmisoleku eest vastutab Siseministeerium. Häirekeskuse eCall-i projektiplaani kohaselt on Häirekeskuses eCall-i arendustööd hiljemalt 29. septembriks 2017. aastal lõppenud ning Häirekeskusel on valmisolek võtta vastu eCall-i teateid ja neid menetleda.
Art 7 lg 2	Nimetatud eesmärgil ja lisaks muudele, eelkõige hädaabinumbri 112 saabunud kõnede käsitlemisega seotud olemasolevatele meetmetele, säilitatakse nii eCall-kõnega saadud töötlemata miinimumteavet kui ka eCall-operaatorile esitatud miinimumteabe sisu kindlaksmääratud aja jooksul, kooskõlas siseriiklike õigusaktidega. Kõnealust teavet säilitatakse kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artiklitega 6, 13 ja 17.	Täidetud. Kehtiva siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruse nr 2 „Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus“ kohaselt säilitatakse andmeid digitaalsel kujul (§ 4) ning § 22 sätestab, et andmeid säilitatakse alljärgnevalt: 1) isikuandmeid, mis ei ole seotud infosüsteemi teise andmestikuga, säilitatakse infosüsteemis üks aasta andmete infosüsteemi kandmisest arvates; 2) isikuandmeid, mis on seotud infosüsteemi teise andmestikuga, säilitatakse vastava andmestiku säilitamistähtaja lõppemiseni. Kuna hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimäärus kehtestatakse kõnesoleva eelnõuga antava volitusnormi alusel, siis eCall-i andmete säilitamist puudutavad sätted lisatakse vastavasse põhimäärusesse.
Euroopa parlamendi ja nõukogu otsus nr 585/2014/EL		
Art 1 lg 2	Lõige 1 ei piira iga liikmesriigi õigust korraldada oma päästeteenuseid kõige	Riigisiseses õiguses ei ole seda küsimust reguleeritud. Tegemist on vabatahtliku sättega, mille puhul võib

	<p>kulutõhusamal ja riigi vajaduste jaoks kõige asjakohasemal viisil, mis hõlmab võimalust mitte vastu võtta kõnesid, mis ei ole hädaabikõned ning mida ei pea käsitlema eCall-häirekeskustes, eelkõige käsitsi algatatud eCall-kõnede puhul.</p> <p>Käesolev lõige ja lõige 1 ei piira ühegi liikmesriigi õigust lasta liikmesriigi poolt tunnustatud eraõiguslikel organisatsioonidel võtta vastu ja käsitleda teatud või kõiki eCall-kõnesid kooskõlas delegeeritud määruses (EL) nr 305/2013 sätestatud spetsifikatsioonidega.</p>	<p>iga liikmesriik ise otsustada, kas ta peab vajalikuks sätestada riigisisises õiguses lisameetmed.</p> <p>Karistusseadustiku § 278 sätestab eritalituste vale väljakutsumise, kus Päästeameti, politsei, kiirabi või muude eritalituste teadvalt vale väljakutse või väljasõidu põhjustamise eest karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.</p>
Art 1 lg 3	<p>Liikmesriigid tagavad, et eCall-teenuse kaudu edastatavaid andmeid kasutatakse üksnes käesoleva otsuse eesmärkide saavutamiseks.</p>	<p>Täidetud. Siseministri 31. jaanuari 2012. aasta määruse nr 2 „Päästeinfosüsteemi pidamise põhimäärus“ § 2 lõike 1 kohaselt on infosüsteemi eesmärk päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumine ühtsesse andmekogusse päästeasutuse ülesannete tõhusaks ja kiireks täitmiseks ning tõhusa järelevalve korraldamiseks. Seega töötleb Häirekeskus hädaabiteadete menetlemise käigus saadud andmeid üksnes oma ülesannete täitmiseks. Hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimäärusesse lisatakse kooskõlas otsuse sättega andmekogu pidamise eesmärk.</p>
Art 2	<p>Liikmesriigid tagavad, et eCall-kõnesid käsitletakse ELi-ülese eCall-teenuse kasutajate jaoks tasuta.</p>	<p>Nõude täitmise eest vastutab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.</p>
Art 4	<p>Liikmesriigid tagavad, et eCall-kõnesid saab nende territooriumil teha igalt poolt, tingimusel et kättesaadav on vähemalt üks üldkasutatav traadita mobiilsidevõrk.</p>	<p>Nõude täitmise eest vastutab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.</p>

6. Seaduse mõjud

Muudatus 1. Senise ühe andmekogu päästeinfosüsteemi asemel asutatakse Päästeameti ülesannete täitmiseks päästeinfosüsteem ja Häirekeskuse ülesannete täitmiseks hädaabiteadete menetlemise andmekogu.

Eelnõu kohaselt täpsustatakse senisest selgemalt, mille jaoks päästeinfosüsteem ja hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutatakse. Samuti muutub selgemaks andmekogude eest vastutavate isikute ring, see muudab andmekogu turvalisemaks ja lihtsustab järelevalvet.

Muudatusega täpsustatakse seaduses, milliste isikute andmeid on kavas andmekogudesse koguda, ning loobutakse andmestike loetlemisest. Muudatus ei avalda otsest mõju üheski mõju valdkonnas, see ei nõua andmekogu arendamist ega too kaasa muid töökorralduse muudatusi. Eelduslikult loob muudatus isikutele suurema selguse, milliseid andmeid andmekogudesse kogutakse ning isikule muutub selgemaks, miks on andmekogud asutatud ning milliste ülesannete täitmiseks võib sinna andmeid koguda. Samuti on järelevalveasutusel kergem järelevalvet teha, sest on selgem, millistele eesmärkidele vastavust järelevalve käigus kontrollitakse. Need on aga väheolulised mõjud, tegemist on ennekõike tehnilist laadi ning mittesisulise muudatusega. Seetõttu puudub vajadus neid mõjusid mõjude hindamise metoodika alusel analüüsida.

Muudatus 2. Päästeamet võib koguda ka päästesündmusel vigastatute andmeid ning päästeinfosüsteemi kantakse eluaseme valdaja tuleohutusosalase nõustamise ja tehtud ennetustöö andmed. Häirekeskus võib koguda andmeid hädaabiteate menetlemise teenuse registreeritud kasutaja kohta.

Eelnõu järgi hakatakse päästeinfosüsteemi kandma eluaseme valdaja tuleohutusnõustamise käigus isiku nõusolekul kogutud andmeid nii kontrollitud objekti kui ka objekti valdaja või omaniku kohta. Neid andmeid kogutakse isiku nõusolekul. Samuti hakatakse päästeinfosüsteemi kandma andmeid läbiviidud ennetustegevuste kohta, kuid neid kogutakse isikustamata kujul. Päästeinfosüsteemi kogutakse ka vigastatute andmeid. Kuna kõik nimetatud muudatused tehakse samal eesmärgil – teha tõhusamat ennetustööd ning hoida selle kaudu ära õnnetussurmasid, ei ole võimalik neid mõju analüüsimiseks eristada ning nende mõju analüüsitakse koos. Mõju avaldub kolmes valdkonnas.

Eelnõu järgi hakkab Häirekeskus koguma andmeid hädaabiteate menetlemise teenuse registreeritud kasutaja kohta. Need on andmed, mille teenuse kasutaja annab Häirekeskusele vabatahtlikult, et õnnetuste korral oleks võimalik saata eesti ja vene keeles tasuta hädaabisõnumeid päästjate, kiirabi või politsei appi kutsumiseks numbril 112. Mõju on oluline, kuna hädaabiteenus osutub paremini kättesaadavaks isikutele, kellel on kuulmis- või kõnepuue. Teenust kasutades on võimalik abivajajal ise abi kutsuda ja kiirelt abi saada.

Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm: Päästeamet ja Häirekeskus

Kuna eelnõu järgi täpsustatakse andmekogudesse kogutavate andmete struktuuri ja hulka, mõjutab eelnõuga kavandatu otseselt Päästeameti ja Häirekeskuse põhiülesannete ja teenuste osutamise võimet – eduka ennetustöö aluseks on põhjalik olukorra ja probleemide analüüs. Täpsustatakse Päästeameti ülesandeid – lisaks hukkunute andmetele võib Päästeamet töödelda ka vigastatute andmeid. Muudatusega suureneb kogutavate andmete hulk, seetõttu suureneb

mõnevõrra ka Päästeameti läbiviidavate analüüside maht, kuid seda kergendab andmete elektroonilise töötlemise võimalus.

Ulatus	K	Sihtrühma suurus	V
Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V

Mõju ulatus on keskmine, sest Päästeamet hakkab senisest põhjalikumalt nimetatud andmeid analüüsima, analüüsides arvestatakse ennetustöö läbiviimisel. Muudatusega ei kaasne kohanemiskulusi, sest Päästeamet kogub ja analüüsib hukunute andmeid juba praegu. Samuti ei kaasne muudatustega kohanemiskulusi Häirekeskusele, kuna enamasti töödeldakse samas mahus andmeid edasi. Muudatusega ei kaasne olulist töö ümberkorraldamist, töötajad ei vaja lisakoolitusi. Vajalikud teadmised ja oskused antakse tavapärase planeeritud koolituste ja juhendamise käigus. Täpsustatakse seniseid aruannete ja analüüsides formaate. Samuti aitab parem ennetustöö vähendada Päästeameti reageerimist õnnetustele, sest õnnetusi juhtub vähem.

Mõju sagedus on väike, sest muudatus avaldab mõju ebaregulaarselt ja harva – vigastatutega lõppenud tulekahjude või veeõnnetuste asteleidmisel, samuti ennetustegevuste läbiviimisel. Ebasoovitavate mõjude risk ja sihtrühma suurus on samuti väikesed. Päästeameti ja Häirekeskuse ametnikud, kes muudatusega kokku puutuvad, moodustavad väga väikese osa riigi ametkonnast. Muudatusel on selgelt positiivne mõju, sest see aitab ennetustööd senisest edukamalt läbi viia ning õnnetustele tõhusamalt reageerida.

Mõju riigi sisejulgeolekule (mõju turvalisusele) ning sotsiaalsed mõjud (mõju inimeste tervisele)

Sihtrühm: isikud, kelle ohutusala käitumine kujutab ohtu inimeste elule, kuid keda saaks ennetustöö abil päästa

Eelnõuga kavandatu tõhustab päästeasutuste läbiviidavat tule- ja veeohutusala ennetustööd inimeste ja vara kaitseks. Detailsema andmekogumise ja -analüüsiga on võimalik ennetustööd tulemuslikumalt planeerida ning vähendada vigastuste ja surmade arvu. Seega aitab eelnõuga kavandatu kaasa vigastuste, vigastussurmade arvu ja Eesti elanike suremuse vähenemisele.

Ulatus	V	Sihtrühma suurus	K
Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V

Mõju sihtrühm on kaudselt kogu elanikkond. Otseselt mõjutab muudatus vaid neid, kelle ohutusala käitumine kujutab ohtu elule, kuid keda saaks ennetustöö abil päästa. Eluaseme valdaja tuleohutusnõustamine puudutab aastas umbes 15 000 leibkonda (2016. aasta näitel). Tuleohutusnõustamisi on viidud läbi alates 2008. aastast, st alustati aasta enne seda, kui suitsuanduri paigaldamine eluruumi muutus kohustuslikuks. Nõustamisi viivad läbi nii kutselised päästjad, päästeametnikud kui ka vabatahtlikud päästjad. Päästeamet koostas 2015. aastal läbiviidud kodukülastuste kokkuvõtte, kus on esitatud põhilised probleemid tuleohutuse

tagamisel.⁶ 2015. aastal hinnati küttesüsteemi üldist olukorda heaks 76%-l juhtudest (8793 majapidamist) ja halvaks 4%-l juhtudest (508 majapidamist), neist 57%-l (288 majapidamist) puudus suitsuandur. Võrdluseks, et 2014. aastal hinnati küttesüsteemi üldist olukorda halvaks 6%-l majapidamistest (429). Küttematerjali ja tuha hoiustamine hinnati heaks 10 663 (93%) ja halvaks 482 (4%) küttesüsteemiga kodus. 16 617 nõustatud kodust hinnati 15 203 (92%) elektrisüsteemi üldist korrasolekut heaks ja halvaks 1242 (7%), elekter puudus 152 (1%) kodus. Külalastatud kodudest suitsetati siseruumides 3129 (19%) (2014. aastal oli see näitaja 24%), neist 1310-l (42%) puudus suitsuandur. Suitsuandur oli nõuetekohaselt paigaldatud ja töötas 11 533 (69%) eluruumis ja puudus 5071 (31%) eluruumist.

Ennetustöö eesmärk on avastada probleemid võimalikult vara, et hoida ära õnnetusi ja inimeste hukkamist, vigastuste tekkimist ning varakahjusid. Sihtrühma kuuluvate inimeste arvu, keda on võimalik varase ja tõhusama ennetustööga abistada, on raske hinnata, kuid eelduslikult on sihtrühma suurus keskmine. Sihtrühma hulka ei arvata isikuid, kes on ennetustegevuse läbiviimises juba osalenud, sest selle kohta kogutakse andmeid isikustamata kujul.

Mõju ulatus on väike, sest kohanemiskursi muudatusega ei kaasne, aga muudatus vähendab ennetustöö kaudu sihtrühma riskikäitumist. Selles väljendub muudatuse mõju kaks külge: kuna muudatus aitab kaasa riskikäitumise väljaselgitamisele ja õigeaegsele probleemide märkamisele ning selle kaudu uppumis- ja tulesurmade ning vigastatute arvu vähenemisele, siis avaldub kaugem mõju ka inimeste tervisele ning siseturvalisusele laiemalt. Samuti on tõenduspõhise ennetustöö tegemiseks vaja paremaid ja täpsemaid andmeid, mis võimaldavad hinnata ennetustöö täpsemat mõju õnnetuste vähendamisele. Seniste väheste andmete tõttu ei ole võimalik anda põhjendatud hinnangut, kuidas täpselt konkreetne ennetustegevus sihtrühmale mõju avaldab, milles probleemid seisnevad ning milliste tegevustega on neid võimalik lahendada. Nii Päästeamet kui Siseministerium on läbi viinud erinevaid uuringuid ja analüüse, et seda hinnata. Näiteks viidi 2013. aastal läbi uuring, mille eesmärk oli testida kavandatava tuleohutuskampaania materjale sihtrühma hulgas ning saada tagasisidet ja ettepanekuid. Sama on teinud Päästeamet 2014. ja 2015. aastal. Siiski ei ole olnud seni võimalik ammendavalt hinnata, kuidas on ennetustöö terviklikult sihtrühmas mõju avaldanud. Päästeametil on Tartu Ülikooliga sõlmitud leping, mille eesmärk on töötada välja ennetustöö tulemuslikkuse mõõtmise meetodika. Meetodika rakendamise tulemuslikkus on seotud piisavate alusandmete olemasoluga, mille põhjal analüüs läbi viiakse.

Kuna muudatusega puututakse kokku harva ja ebareeglipäraselt, on mõju sagedus väike. Ebasoovitavate mõjude risk on samuti väike, sest muudatus on valdavalt positiivse mõjuga. Negatiivset mõju võib avaldada lisaandmete kogumine, sest see riivab inimeste eraelu puutumatus. Siiski on ebasoovitava mõju risk väike, sest vees uppunute ja tulekahjus hukkunute andmeid kogutakse juba praegu, eelnõu järgi täiendatakse muude kogutavate andmete hulka. Samuti on oluline, et eluaseme tuleohutusnõustamise andmeid kogutakse isiku nõusolekul ning läbiviidud ennetustegevuste andmeid kogutakse isikustamata kujul.

Muudatus 3. Eelnõu annab PPA-le õiguse töödelda hädaabiteadete menetlemisega seotud andmeid. Eelnõu kohaselt luuakse õiguslik alus kõigi hädaabinumbri 112 saabunud hädaabiteadete täielikuks menetlemiseks ühtses infotehnoloogilises keskkonnas.

---

⁶ Päästeamet (2016). Koduküllastuste kokkuvõte 2015.

Muudatus mõjutab Siseministeeriumi valitsemisala korraldust ja riigi sisejulgeolekut ning omab ka sotsiaalset mõju, sest kõiki operatiivressursse hakatakse edaspidi haldama ühes infosüsteemis. Eelnõuga kavandatud muudatus ei mõjuta keskkonda, majandust ega regionaalarengut.

Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm: Häirekeskuse töötajad, politsei- ja päästeteenistujad

Eelnõu kohaselt luuakse PPA-le õiguslikud alused hädaabiteadete menetlemiseks ning õiguslikud eeldused loodava tarkvara ja andmevahetussüsteemi rakendamiseks. Mõju on positiivne, kuna uus rakendus võimaldab politsei pädevusse jäävate hädaabiteadete menetlemise käigus kogutud informatsiooni töödelda ja edastada viivitusteta hädaabiteate töötlemise käigus kogutud informatsiooni sündmuse lahendajale väljasõidukorraldusega samal ajal. Hädaabiteadete menetlemine ühtses infotehnoloogilises keskkonnas lihtsustab seega hädaabiteadete menetlemist.

Ulatus	V	Sihtrühma suurus	V
Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V

Mõju ulatus, sagedus ja sihtrühma suurus⁷ on väikesed, sest muudatus puudutab kitsamalt hädaabiteadete menetlemisega seonduvat töökorraldust. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna eelduslikult muutub hädaabiteate menetlemine kiiremaks.

Mõju riigi sisejulgeolekule (mõju turvalisusele) ning sotsiaalsed mõjud (mõju inimeste tervisele)

Sihtrühm: inimesed, kes vajavad abi (hädaabinumbri 112 helistajad)

Häirekeskuse hädaabiteadete registreerimise ja sündmuste haldamise infosüsteemi mõõdetav tulemus on tehniline lahendus ühtsel hädaabinumbri 112 Häirekeskusele laekuvate hädaabiteadete vastuvõtmiseks ja menetlemiseks ning hädaabiteenuse osutajatele sündmuse menetlemiseks ja infovahetuseks. Infosüsteemi loomise tulemusena on tehniline valmisolek:

- 1) hädaabi vajajatele ühtsele kontaktnumbrile pöördumiseks, sõltumata hädaabiteate sisust;
- 2) ühtse infovahetuskeskkonna rakendamiseks hädaabiteadete menetlejatele ja erinevatele hädaabiteenuse osutajatele;
- 3) operatiivsemaks ja tõhusamaks hädaabiteadete menetlemiseks (nende registreerimiseks, neile ohuhinnangu andmiseks ja vajamineva abi väljasaatmiseks).

Kavandatava muudatuse tulemusena suureneb inimeste kindlus- ja turvatunne. Abivajaduse korral on inimestel võimalik saada abi ühest kohast. Helistades ühtsel hädaabinumbri 112, edastatakse väljakutse operatiivselt kiirabi, korrakaitse- ja päästetekomandadele. Luuakse üle-eestiline integreeritud ja kõrgkäideldav tarkvaralahendus ning andmevahetussüsteem, mis võimaldab hädaabiteadete menetlemise käigus kogutud informatsiooni töödelda ning edastada viivitusteta sündmuse lahendajale samal ajal väljasõidukorraldusega ja hädaabiteate töötlemise käigus kogutud informatsiooniga. Loodav tarkvaralahendus ja

⁷ Siseministri 18. septembri 2014. aasta määruse nr 2 „Häirekeskuse teenistukohtade koosseis“ § 1 lg 1 kohaselt on Häirekeskuse teenistukohtade piirarvuks kinnitatud 291.

andmevahetussüsteem asendavad praegust ajamahukat lahendust, kus korralduste ja sündmusega seotud informatsiooni edastamiseks vajalikke toiminguid tehakse järjestikku ning suuliselt.

Seega mõjutab eelnõu turvalisust, sest muudatused puudutavad Häirekeskuse ning PPA tööd hädaabiteadete ja ohule viitava teabe menetlemisel. Eelduslikult muutub Häirekeskuse töö nimetatud teabe menetlemisel kiiremaks. Kuna muudatustega kavandatakse edaspidi hallata pääste, kiirabi ja politsei ressursse ühes infotehnoloogilises keskkonnas, siis eelduslikult suudetakse kiiremini ja täpsemalt reageerida sündmustele, kus on vajalik riigipoolne hädaabi osutamine.

Ulatus	V	Sihtrühma suurus	K
Sagedus	V	Ebasoovitavate mõjude risk	V

Mõju ulatus ja sagedus on väikesed, sest inimeste käitumises muutusi ei toimu ning nad puutuvad muudatusega kokku juhuslikult ja harva. Sihtrühma suurus on keskmine, sest muudatus avaldab mõju vaid nendele inimestele, kes helistavad hädaabinumbril 112 ning vajavad abi. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, sest üldjuhul kaasneb abiandmisega positiivne mõju. Seega on muudatusega kaasnev mõju positiivne, kuna eelduslikult muutub hädaabiteate menetlemine kiiremaks.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõus kavandatud muudatuste rakendamisega ei kaasne riigile ja kohalikule omavalitsusele lisategevusi, kuna andmekogudes ning hädaabiteate menetlemisel kogutakse edasi samu andmeid. Nimelt andmed, mis varem koguti hädaabiteate menetlemisel POLIS-esse, kogutakse nüüd hädaabiteadete menetlemise andmekogusse, seega muutub üksnes infotehnoloogiline keskkond.

Arvestades asjaolu, et tehniliselt on juba Päästeameti ja Häirekeskuse vajadustest arendatud päästeinfosüsteem kaheks eraldi andmekoguks, siis andmekogude n-ö lahutamise ja õiguslikult kahe eraldi andmekogu loomisega lisakulutusi ei kaasne.

Selleks et menetleda Hädaabinumbril 112 saabunud hädaabiteateid või muul viisil saabunud teateid täielikult ühtses infotehnoloogilises keskkonnas, on riigieelarvest eraldatud kokku 753 469 eurot.

Eelnõuga kavandatavate muudatustega kaasnev otsene tulu on see, et abivajajaid abistatakse kiiremini, sest tõenäoliselt väheneb hädaabiteadete menetlemise eeldatav aeg. Seetõttu võib väheneda näiteks abivajajani jõudmise aeg ning seeläbi väheneda kannatanute ja hukkunute arv.

8. Rakendusaktid

Eelnõu kohaselt muudetakse PäästeS-is sätestatud andmekogu regulatsiooni ning senise päästeinfosüsteemi asemel luuakse kaks eraldiseisvat andmekogu. Selleks on vaja kehtestada kaks määrust:

- 1) siseministri määrus „Päästeinfosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“;

2) siseministri määrus „Hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“.

Kavandid on seletuskirjale lisatud.

Praegu reguleerib hädaabiteadete menetlemist üksnes Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määrus nr 18 “Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded”, kus see on sätestatud Häirekeskuse ülesandena. PPA ülesandeid hädaabiteadete menetlemisel ei ole õigusaktides reguleeritud. Otstarbekam ja õigusselgem on reguleerida hädaabiteadete menetlemine ühes määruses, kus reguleeritakse hädaabiteadete menetlemine terviklikult, sõltumata sellest, kelle pädevuses mingi toiming on. Selleks laiendatakse eespool nimetatud määruse volitusnormi ning reguleeritakse hädaabiteadete menetlemine kaheprotsessilisena.

Eespool nimetatut tõttu muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2012. aasta määrust nr 18 “Hädaabiteadete menetlemise kord ja hädaabiteadete menetlemiseks vajalikele vahenditele esitatavad nõuded” ning määrus kehtestatakse kahe volitusnormi alusel, millest üks on Häirekeskuse ülesannete täitmiseks ja teine PPA ülesannete täitmiseks hädaabiteadete menetlemisel. Peaasjalikult täiendatakse määruses PPA toiminguid hädaabiteadete menetlemisel. Lisaks vaadatakse üle sätted, mis puudutavad hädaabiteadete menetlemisega seotud informatsiooni edastamist, vahendamist ning infosüsteemi sisestamist.

Eelnõu raames on vaja muuta siseministri 22. detsembri 2009. aasta määrust nr 92 „Politsei andmekogu pidamise põhimäärus“. Lisaks reageeriva tegevuse andmestikule on Häirekeskusel vaja politsei hädaabiteadete menetlemiseks juurdepääsu ka ühiste infoobjektide andmestikule, otsimise andmestikule ning süüteo andmestikule. Lisaks on vaja üle vaadata reageeriva tegevuse andmestik ning sätestada andmevahetus politsei- ja päästeinfosüsteemi vahel (SOAP_REST teenus).

Lisaks on vaja muuta Vabariigi Valitsuse 14. augusti 2008. aasta määrust nr 131 “Tervise infosüsteemi põhimäärus”, kus on sätestatud päästeinfosüsteemist andmete edastamine tervise infosüsteemi. Muudatus on aga normitehniline, termin “päästeinfosüsteemist” asendatakse tekstiosaga “hädaabiteadete menetlemise andmekogust”.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2017. aasta 1. jaanuaril. Seaduse jõustumistähtaeg on seotud Häirekeskuse kavandanud infotehnoloogilise arendusprojekti ÜHKIS-e valmimisega, mille raames on vaja laiendada andmete kogumise eesmärke.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu [15-1769/01](#).

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik